

Prekinitev razprave o rezervatih - samo začasni uspeh ali prelom?

Nedvomno je oster odpor zoper deželni zakonški osnutek o izvajanju Belcijevega vsedr-
žavnega zakona o zaščiti dela tržaškega in go-
riškega Krasa naperjen le proti načinu reševa-
nja vprašanja zaščite narave in okolja, saj so
se pobudniki zadovoljevali le z občasnim poro-
čanjem o svojih namenih po straneh našega če-
sopisja in še to redkokdaj v neposredni obliki,
nikoli pa se niso, in še najmanj v sklepni fazi
pripravljanja zakonskega osnutka, posvetovali
in povabili k sodelovanju prizadeto prebivalstvo.
Kraški človek, ki je vedno in še danes soobliku-
je in neguje kraški svet, in to kljub pomanj-
kljivemu usmerjanju njegovih naporov k so-
dobnejšim oblikam gospodarjenja z zemljo in z
naravnimi lepotami, je te dni prenehal mol-
čati in pasivno spremljati dogajanje okoli se-
be. Enostavno ni mogel več prenašati razmerja,
ki so ga merodajne deželne oblasti kazale do
njegovih temeljnih življenjskih pravic. Primer-
java z mračnjaki dnevi fašistične strahovla-
de je mogoče neprimerna in za marsikaterega
politika iz vrst merodajnih političnih dejavni-
kov v deželi tudi krivična, če pomislimo, da ži-
vimo v precej izboljšanem in večkrat zelo spro-
ščenem vzdušju, vendar ni tudi brez osnove,
saj bi ustanova za upravljanje kraških rezerva-
tov s takimi pooblastili in pristojnostmi, kot jih
zanjo predvideva zakonški osnutek deželnega
odhoda, lahko ob prvi priložnosti postala tudi
brez razlaščenja slovenske zemlje (možnost raz-
laščenja predvideva člen 37 deželnega zakonske-
ga osnutka) popolen gospodar nad skoraj tretji-
no tržaške pokrajine in velikim delom ozem-
lja okoli Doberdobskega jezera. Vse dobrona-
mernost pobudnikov-naravoslovcev in ljubite-
ljev kraške narave ter politikov, ki so si zadali
cilj, da uresničijo idejo o zaščiti kraške narave,
se tudi kmalu lahko sprevrže in postane celo
sredstvo in mogoče smrtonosno orožje proti pri-
stojnosti in življenjskosti slovenskega človeka na
tem ozemlju.

Spontani protesti prizadetega prebivalstva in
zahteva vseh političnih organizacij, ki združu-
jejo Slovence (Slovenske skupnosti) oziroma ti-
stih, v katerih so vključeni Slovenci (PSI in
KPI — ta sicer le v besedah in stališčih njenih
slovenskih članov in predstavnikov), da se raz-
pravo v deželnih zakonodajnih organih nemu-
doma prekine in odloži, so, zglede, rodili ne-
kaj zelo pomembnih sadov. Gre za živo izpričano
pozornost in skrb vseh slovenskih političnih de-
javnikov za nadaljnji razvoj in usodo Sloven-
cev na tem ozemlju in pa pomembno ugotovitev,
da slovenski človek v zamejstvu ni še vrgel pu-

(dalje na 3. strani)

Skrajna desnica tolče na boben »cone B«

V ponedeljek, 19. marca bo odšel zunanji
minister Medici na »delovni« obisk v Jugosla-
vijo, kamor ga je povabil podpredsenik jugo-
slovanske zvezne vlade in zunanji minister Mi-
nič. To so naznanili na zunanjem ministrstvu v
Rimu, ne da bi kaj dodali glede zadev, o kate-
rih bosta razpravljala oba zunanja ministra,
ki se bosta setala v Dubrovniku.

A kakor hitro je italijanska skrajna desni-
ca zvedela za nameravani obisk, je — že pred
naznanilom zunanjega ministrstva — začela z
običajno motilno akcijo, da bi skalila italijan-
sko-jugoslovanske odnose in izbila iz zadeve
kakšno propagandno korist zase. Udarila je spet
— ne na struno, ker je to premila primera —
ampak na boben »cone B«, kar je sploh njen
konjiček. In tržaški »Piccolo« bi ne bil »Pic-
colo« in bi se tudi izneveril svojemu imenu, če
ne bi takoj povzel tega bobnanja. Tako smo
lahko v sredo iz njega zvedeli, da je poslanec
Italijanskega socialnega gibanja — Nacional-
ne desnice De Marzio že naslovil na ministr-
skega predsednika vprašanje, če »so resnič-
ne vesti, da bo prišlo na italijansko pobudo
do sestanka med ministrom Medicijem in nje-
govim jugoslovanskim kolegom in da bo na-
men tega sestanka ta, da se predložijo jugo-
slovanski vladi predlogi za rešitev problema
cone B, ki bi v nasprotju s še pred kratkim po-

novljenimi zagotovili ministrskega predsedni-
ka, da ne bo prišlo do nikake odpovedi na-
šim pravicam na ta ozemlja, zadovoljili jugo-
slovanske aneksionistične aspiracije.«

Podtajnik za zunanje zadeve socialni de-
mokrat Bemporad je odgovoril v imenu pred-
sedstva vlade, da gre pri Medicijevem obisku
za normalno diplomatsko prakso med dvema
prijateljskima in povrh še sosednima država-
ma in da ni jasno, zakaj vpraševavec meni,
da bodo med obiskom govorili o omenjeni za-
devi.

To pojasnilo po vsej verjetnosti odgovarja
recnici, namreč da italijanski in jugoslovanski
minister sploh ne bosta govorila o bivši »coni
B«, kajti uradni predstavniki Jugoslavije se
niti ne mislijo niti ne morejo spuščati v raz-
pravljanje o zadevi, ki je za Jugoslavijo že
davno rešena, s sporazumom iz leta 1954.
Vsakršno razpravljanje o tem z jugoslovans-
ke strani bi pomenilo načenjanje diskusije o
nečem, kar ni več problem in kar sploh več
ne obstaja. »Cone B« namreč ne obstaja več.
Jugoslavija nima do teh ozemelj »aneksioni-
stičnih aspiracij«, kot se je izrazil misovski po-
slanec, ker so ta ozemlja že od leta 1954 inte-
gralni del slovenske in hrvatske republike. Za
tista ozemlja sta torej pristojni predvsem ti

(Nadaljevanje na 3. strani)

V Franciji za hitrejši socialni napredek

V nedeljo so bile v Franciji volitve drugega
turnusa, na katere so morali samo tisti kan-
didati, ki pri volitvah prvega turnusa niso dobili
absolutne večine v svojem volilnem okrožju.
Pri prvem turnusu pa je bilo izvoljenih z ab-
solutno večino le malo kandidatov in to po ve-
čini degolističnih. Pri drugem turnusu so spet
zmagali degolisti, ker so njihovi volivci str-
njeno volili svoje kandidate, medtem ko je o-
stala opozicija razdeljena. Mnogi socialisti niso
hoteli voliti za komunistične kandidate, med-
tem ko so komunisti bolj volili socialistične
kandidate, če njihovi niso imeli možnosti za iz-
volitev. Vsekakor so si degolisti spet zagotovili
večino v parlamentu, vendar so izgubili precej
poslancev, medtem ko jih je levica pridobila,
zlasti komunisti, ki so imeli tako korist od
tega, da so šli na volitve skupaj s socialisti in
pridobili vsaj del njihovih glasov za svoje kan-
diate. Tudi socialisti so pridobili od te med-
sebojne volivne podpore. Seveda je vprašanje
kako bi bilo, če bi bila levica zmagala tudi
pri drugem turnusu, če bi se namreč obneslo
sodelovanje socialistov in komunistov tudi v
vladi. Verjetno bi kmalu prišlo do hudih trenj,
ker se njihova družbena koncepta bistveno raz-

likujeta zlasti glede vloge svobode v socialistič-
ni družbi in tega nasprotja ni mogoče porav-
nati.

Kaže, da bodo sklenili degolisti koalicijo z
reformatorsko stranko, tako da bi ostali tudi
moralni zmagovavci (po skupnem številu gla-
sov, ki sta jih prejeli obe stranki). S tem bi
radi tudi pokazali, da so pripravljeni uveljaviti
reformo, ki jih zahteva reformatorska stran-
ka in katere hoče tudi pretežni del vseh voliv-
cev. Gre zlasti za hitrejšo odpravljanje social-
nih razlik, ki so ne le krivične, ampak za za-
vedne delovne ljudi tudi poniževalne in jih zato
vedno težje prenašajo. Danes v naprednih indu-
strijskih državah ne gre več toliko za odpravl-
janje prave revščine, ki izginja, ampak za od-
pravljanje gospodarskih razlik med bogatimi in
ne bogatimi, zlasti pa za odpravljanje razlik
med tistimi, ki so bogati ne zaradi lastnega de-
la, ampak zaradi privilegijev iz podedovanega
bogastva ali ker si režejo prevelik kos skupnega
dohodka, in med tistimi, ki živijo res samo od
svojega dela in ne uživajo privilegijev. Degoli-
zem bo pokazal, če je še življenjski in če ima
političen smisel, ravno s tem, če bo znal uresni-
čiti to hotenje povprečnega Francoza.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 18. marca, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Klavirske skladbe J. Brahmsa. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder »Erazem in pote-puh«. Po povesti Astrid Lindgren. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, za-kaj. 13.30-15.30 Glasba po željah. 15.30 »Malomeščani«. Drama, napisal M. Gorki, prevedel Mile Klopčič. SSG v Trstu. Režija: Jože Babič. 17.00 Šport in glasba. 18.00 Popoldanski koncert. 18.45 Glasbeni cocktail. 19.25 Kratka zgodovina italijan-ske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 19. marca, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Godalni orkestri. 9.00 Sv. maša. 9.45 Antonin Dvorak: Klavirski trio v e molu. 10.20 praznična matineja. 11.15 Mladinski oder: »Postaja 'Severni pokrov'«. Igra, napisal Ernest Ada-mič. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Opoldne z vami. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenske-ga tiska v Italiji. 15.45 »Burleska o Grku«. Drama, napisal Andrej Hieng. Stalno slovensko gledališče v Trstu. Režira avtor. 16.35 Orkester in zbor Cyrila Stapletona in Raya Connifa. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Pripravlja Da-nilo Lovrečič. 18.30 Violinski koncerti. 19.15 Od-vevnik za vsakogar. 19.25 Jazz. 20.00 Športna tribu-na. 20.30 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Mezzosopranistka Milka Ev-timova in pianistka Neva Zimšek izvajata samospe-ve Brede Ščekove in Marjana Kozina - Slovenski ansambl in zbori. 22.10 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 20. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Saksofonist Stan Getz in pianist Ronnie Aldrich. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komor-ni koncert. Orglar Helmut Walcha. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Ubald Vrabec in njegovo življenj-sko delo. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Hector Berlioz: Trojanci, opera. Drugi del. V odmoru (21.05) »Pogled za ku-lise«. Dušan Pertot. 22.45 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 21. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Ko pomlad cvetoča pride«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade po-slušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Pianist Vincenzo Balzani. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični kon-cert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico. 21.45 Melodije v polmraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 22. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Ju-tranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umet-nost. 18.30 Slovenski ljudski plesi (Mirko Ramovš). 18.50 Gil Cuppini Big Bend. 19.10 Kristusov lik. 19.30 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Stena«. Drama. Andrzej Szypulski, prevedel Ivan Savli. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.10 Romantične melodije. 21.50 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 23. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutra-nja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnov-nih šol) »Poslušajmo in rišimo!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelj. Flavist Miloš Pahor. Sopra-nistka Erni Santi. 19.10 NEva Godini: »Starec in jaz«. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni kon-cert. Vodi Bogo Leskovic. 21.25 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 24. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutra-nja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Av-toradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sopranistka Gloria Paulizza, pri klavirju Lu-ciano Sgrizzi in Giuliana Gulli - Agostini. Samo-spevi A. Mirta. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Re-voja zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Klik-klak«. 21.10 Zabavni orkester RAI. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodi-šču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Zmaga peronističnega gibanja v Argentini

Pri nedeljskih volitvah v Argentini je zma-gal peronistični kandidat Hector Campora. Za izvolitev bi moral doseči 50 odstotkov glasov in še en glas. Do tega hipa, ko pišemo, še niso ob-javili uradnih rezultatov volitev, a vse kaže, da je Campora dobil absolutno večino in da tako ne bo potreben drug turnus volitev (v teku 30 dni), pri katerem bi zadostovala za izvolitev relativna večina. Odlaganje objave volivnih re-zultatov utemeljuje vojaška vlada s tem, da še niso prispeli rezultati s kakih 1000 oddalje-nih volišč, kar pa je verjetno le izgovor iz za-drege, ker se vojaški odbor, ki mu predseduje general Lanusse, še ni mogel odločiti, ali pri-znati peronistično zmago ali volitve razveljaviti in ohraniti oblast.

Ta negotovost povzroča določeno napetost v Argentini, ki se kaže v burnih in zmagoslav-nih manifestacijah peronističnih mas in v pri-pravljenosti vojaštva, vendar še ni prišlo do kakih hujših spopadov. Vsekakor bo moral Campora zdaj diplomatsko ali s pritiskom izvit

oblast obotavljajočim se generalom, ki se boje Peronove vrnitve v državo.

Peronistično gibanje ima pri argentinskem ljudstvu izredno močno oporo zaradi velikih so-cialnih reform, ki jih je svoj čas izvedel Peron v prid delavstva in revnejših slojev. S tem je sicer pognal državo v inflacijo, a si je pridobil ljubezen preprostih in revnejših slojev. Svoj čas so mu očitali fašistične težnje, ker se je zgledoval po korporativističnem družbenem re-du, vendar pa ima njegovo gibanje v sebi tudi močno socialistično in socialno napredno, refor-matorsko komponento. Zdaj se bo peronizem se-veda znašel pred spremenjeno stvarnostjo in vi-deli bomo, kako ji bo kos.

SLOVENSKA SKUPNOST SE PRIPRAVLJA NA DEŽELNE VOLITVE

V četrtek, 8. marca, se je sestal izvršni od-bor Slovenske skupnosti in razpravljal o te-kočih zadevah v zvezi z vzpostavitvijo delova-nja ob bližnjih deželnih volitvah.

Na sestanku je odbor z zadovoljstvom ugo-tovil, da je poslanska zbornica sprejela dopolni-tveni zakon za slovensko šolo v naši deželi, ka-teremu je Slovenska skupnost dala svoj dopri-nos v okviru raznih posvetovanj na odgovornih mestih. Nadalje izvršni odbor pozdravlja obisk, ki ga je napravil član slovenske vlade To-maž Bizajl v deželi Furlaniji - Julijski krajini in pri nekaterih njenih kulturnih ustanovah. Slovenska skupnost želi, da bi ta obisk rodil konkretne sadove za našo skupnost.

Mihec in Jakec se menita o zaščiti Krasa

— Si slišou, Mihec, koliko čakol je zdej za-stran nekšne zaščite Krasa jn kraških rezerv-tov jn taku naprej?

— Ma narlepše je pej tu, de se Kraševci te za-ščite strašno bojijo jn

de be skori rajši vidli, de ne be nobeden neč ščitu.

— Se zna. Kej češ, Kraševci jemajo slabe skušnje. Vsaj kar se do zdej zna, je tu glih taku, koker de be se koza ponujala, de bo varvala vrt. Uni dan so se Kraševci tudi zbrali u šuli u Gropadi jn se pomenli zastran rezervatov. Jn so se odločno postauli pruti tem rezervatom jn tisti zaščiti Krasa. So nardili tudi ano resolucijo kamer ke zahtevajo, de če se kej govori od Kra-sa, de jemajo zraven besedo tudi Kraševci jn de nej nehajo tam pr deželi govorit od tiste zaščite, dokler ne slišejo, kej pravejo Kraševci.

— Ma vidi na, kaku so se postauli! Pej ka-du je sprožu tu akcijo?

— E, tu so bli pej Padričarji. Uani jemajo že dosti, dosti let ano Gozdno zadrugo, ke je do zdej zmiri pametno varvala njeh gozd jn zatu znajo, kaku je treba delat.

— Pej kadu bo bulše znou varvat Kras ku Kraševci? Sej so uani tudi Kras na nekšno vižo tudi ustvarti. Kadu je čistu gmajno, trebu jn razbivau kamne, postaulau ograde, prdelau-teran, se potu jn martau, de je tista redka zemla kej rodila? Kadu, če ne Kraševci? Jn

če je danes Kras taku lep čegava zasluga je? Kar je pršlo ledi gor z mesta, so pršli samo za uniča-vat, peštat travnike, lomet drevje jn delat ško-vace. Jn zdej pej kar naenkrat de bojo nekšni gospudje varvali Kras? Nej tisti gospudje zač-nejo varvat Kras že u mesti. Nej svoje izletnike naučijo krjance, de kadar grejo ob nedelah u lepem vremeni na Kras, de bojo spoštavali, kar je naredu Kraševce ses svojim delam. Jn ka-dar se bojo navadli krjance, bo za zaščito Kra-sa že dosti narjeno.

— Ma Mihec, kej je tu prouzaprou ana ma-nira? Pole ke je Kraševce stu jn stu let delau jn varvau Kras, te pridejo zdej nekšni gospudje, ke pravejo: zdej bomo pej mi zaščiti Kras. Jn narprej bomo Kraševcem vzeli zemlo jn pole bomo mi varvali žvali jn tiče jn drevje jn doli-ne. Jn kadar govorijo od Krasa, govorijo vse sorte jn vse bojo zaščiti, samo Kraševce pej neč. Koker de be jeh nanka ne blo. Se me zdi, de be teli naredet koker ses hlapcam Jernejam: Si delau, si naredu, zdej lahko greš!

— Ma prou gladko vselih ne bo šlo. Zdej so se postauli gor tudi kraški župani jn kmečka zveza jn vse sorte.

— Sej je prou, de se postavemo. Sej se vide, de nas čejo uničēt. Nomalo sez naftovodam, no-malo sez industrijsko cono, nomalo sez našo naumnostjo jn zdej so se zmislili še rezerva-te. Tisto murje dol, tisto viš nej zaščitejo, ke bo hmali tako ku gnojnica. Jn ne se zmišlavat vse sorte škuže, ke kone je zmiri ta, de nam vzamejo zemlo. Zatu se je treba postavet pruti. Jn če nas čejo uničēt, dejmo vsaj cabat.

— Prou praveš. Dejmo vsaj cabat!

Slovenska skupnost o zaščiti Krasa

V torek, 13. t.m., se je sestal na redni seji svet Slovenske skupnosti. Politični tajnik dr. Drago Štoka je obširno poročal o zakonskem osnutku deželne vlade, ki vsebuje izvršilne norme za izvajanje Belcijevega državnega zakona o zaščiti Krasa. Po obširni razpravi je svet ponovno ugotovil, da je vprašanje kraških naravnih rezervatov izrednega pomena za nadaljnji razvoj slovenskega prebivalstva na tržaškem in goriškem Krasu.

Deželni zakonski osnutek ne upošteva gospodarskega razvoja na Krasu, zlasti ne potreb kmetijstva, gozdarstva in kamnoseštva, in popolnoma prezira pravice prizadetih kmetovalcev in lastnikov, saj ne predvideva nobene oblike odškodnine, najemnine ali davčnih olajšav za okrnjene lastniške pravice, niti ne prispevkov za delež kmetovalcev pri negi kraškega sveta. Posebno pa je deželni zakonski osnutek nesprijemljiv, ker ne predvideva soudeležbe kmetovalcev in lastnikov pri vodenju ustanove za kraške rezervate. Nikakor ni sprejemljiva ustanova s tako daljnosežnimi pristojnostmi, kot so razlastitve, sestava razvojnih načrtov in uresničevanje pobud, brez sodelovanja prizadetega prebivalstva. Zato je svet Slovenske skupnosti pooblastil izvršni odbor, naj odločno nastopi na pristojnih mestih za odložitev razprave o izvršilnih normah, dokler ne pride do posvetovanja in sodelovanja s prebivalstvom, ki na Krasu živi in dela.

PREKINITEV RAZPRAVE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ške v koruzo malodušja in pasivnosti, ker je pokazal, kakšne velike rezerve ponosa in samozavesti še nosi v sebi in zlasti pripravljenosti se tudi upreti in se postaviti po robu poskusom, ki bi hoteli iti popolnoma mimo njegovih zakonitih pravic.

Sedaj leži na vseh odgovornih dejavnikih večinskega naroda v deželi, ali uberejo ponovno staro pot umikanja pred odgovornostjo, ki jim jo nalaga prisotnost Slovencev v deželi in pot zavlačevanja z globalnim reševanjem vprašanj obstoja in razvoja slovenske narodne manjšine v Italiji, ali pa da uberejo novo, sodobnejšo in stopnji družbenega razvoja in razmerja med tu živječima narodoma, ustrezajočo pot. Nikakor pa ne bi smeli ostati prekrizanih rok Slovenci. Ta dolgo zanemarjeni in ne dovolj negovani kapital ljudskega ponosa, ne bi v nobenem primeru smel ponovno ostati neizkoriščen, še manj pa uspraviti odgovorne dejavnike slovenskega zamejstva. Ne bo pa dovolj nadaljevati s tradicijo le iznašanja in ponavljanja zahtev po zaščiti Slovencev. V svetu, ki gre nezadržno naprej po stari logiki žive prisotnosti človeka v svojem okolju, ni več dopustno diletantsko in površno obravnavanje lastnih problemov in le občasen boj za njihovo reševanje. To velja za vsa področja človekovega delovanja od športa do gospodarstva in tudi za kulturo in nič manj tudi za življenje raznih manjših kot tudi večjih človeških skupnosti. Zato ne bi smeli spet na uhojeno pot samozadovoljstva naših skupnic, ampak iz dogajanja zadnjih dni bi morala vznikniti zavest, da je usoda slovenske narodne skupnosti v zamejstvu podvržena zakonitosti vseh živih organizmov v svetu. Vprašanje nadaljnje usode slovenske narodne skupnosti v zamejstvu je še vedno odprto vprašanje. Vsaj, kar se nas samih tiče, bi lahko bilo manj odprto vprašanje.

E

Svet Slovenske skupnosti je nadalje podrobno proučil vso problematiko v zvezi z zakonskim predlogom deželne vlade odbora Furlanije-Juljske krajine o gorskih skupnostih.

Seznanil se je z razpravo o posameznih amandmajih, ki jih je bila vložila Slovenska skupnost in z obžalovanjem ugotovil, da jih je večina v deželnem svetu zavrnila. Zato je svet po temeljitem premisleku dal nalog svojemu deželnemu svetovalcu dr. Štoki, naj glasuje proti omenjenemu zakonskemu predlogu, ker ne upošteva izrecno prisotnosti Slovencev v gorskih skupnostih, ki bodo zajemale skoro vse ozemlje, kjer prebiva slovenska narodna manjšina. Zakonski predlog tudi ne zagotavlja slovenskemu prebivalstvu rabe materinega jezika v okviru gorskih skupnosti.

—o—

ZA BOLJŠE PROMETNE POVEZAVE

V ponedeljek, 12. marca, so se v Lipici sestali predstavniki slovenske vlade in tržaške pokrajine. Slovensko delegacijo je vodil podpredsednik vlade Rudi Čačinovič, odposlanec iz Trsta pa predsednik tržaške pokrajine Michele Zanetti. Na pogovorih so preučili možnosti in oblike nadaljnje krepitve sodelovanja na obmejnem področju, pri čemer so se posebej dotaknili vprašanja izboljšanja prometnih zvez med tržaško pokrajino in Slovenijo. V tem okviru so se pogovarjali o načrtih za gradnjo novega avtoporta pri Fernetičih in sklenili, da se bodo odslej obveščali o vseh pobudah, ki se nanašajo na to zamisel.

SKRAJNA DESNICA TOLČE NA BOBEN

»CONE B«

(Nadaljevanje s 1. strani)

dve republikli, ker po jugoslovanski ustavi nihče ne more odtujiti del ozemlja kakšne republike brez njenega privoljenja. In radi bi videli Slovenca ali Hrvata, ki bi dovolil, da bi se danes še barantaio z ozemljem njegove republike. Misovska zaskrbljenost zaradi dozdevnega »popuščanja« italijanske vlade v tem pogledu je torej popolnoma odveč, ker ne more odstopati nečesa, kar ni njeno.

Možno je samo dvojje: da se tudi italijanska desnica vda v dejstvo, da je vprašanje nekdanje cone B že rešeno in da je meja med Italijo in Jugoslavijo dokončna (s čimer ni rečeno, da ne more biti tudi topografsko dokončno urejena z malenkostnimi praktičnimi popravki), ali da pa Italija odpove sporazum iz leta 1955. Toda takrat bosta tudi Slovenija in Jugoslavija spet prišli na dan s svojimi zahtevami po pravični narodnostni meji, ki, kot vemo, ne poteka po dosednji državni meji, ampak skoro povsod precej bolj zahodno od nje. In če bi obveljale etnične meje, bi se našel Trst kot otok sredi jugoslovanskega ozemlja, ki bi segalo med Trstom in Tržičem do morja. Kdor pa načinja danes vprašanje revizije meja, je slep za realnost v Evropi. Italijanska desnica dokazuje s tem spet enkrat svojo popolno politično zabitost in ves anahronizem svojih konceptov mednarodne politike, da o notranji politiki niti ne govorimo.

A skoraj je težko verjeti, da so ljudje od MSI-Nacionalna desnica res tako zabiti. Verjetno tolčejo na ta boben le iz istega razloga kot kak klown v zabaviščnem parku — namreč da bi privabili ljudi v svoj cirkus. Da bi potem izpolnili, kar obetajo, pa jih niti toliko ne briga.

N A R O B U

Igor Tuta:

Strah pred levico (3)

Kot sem zadnjič nakazal, se v raznih razvitih in nerazvitih državah tako imenovanega zahodnega sveta vedno bolj uveljavlja v širših ljudskih plasteh nekakšno zaupanje v odločnost in nepopustljivost levih sil na političnem odru v boju za osnovne človekove pravice. Zaradi tega je razumljivo, da raste v svetu strah pred tem novim širšim gibanjem. In ta strah je tembolj razumljiv, če ga pogojuje nepoznavanje vsebine takega širšega levega gibanja, ali bolje levih gibanj, saj ne gre tu za eno samo in za točno določeno ideološko opredelitev. Prav zato lahko upravičeno govorimo o levih strujah v raznih političnih strankah, tudi v takih kot sta demokratska ali celo liberalna, ki se že zaradi svojih programskih izbir težko istovetita s problemi delavskega razreda. Levica pa se celo kaže v obeh tradicionalno levih strankah socialistov in komunistov, vendar se zlasti pri teh zadnjih njena levica upira predvsem idejno-teoretičnim izbiram in se zato postavlja izven njenih in še raje izven vsakih institucionaliziranih struktur.

Mimo tega primera izvenparlamentarne kontestacije pa moramo ugotoviti, da je delo in zavzemanje večine levih gibanj ne samo konstruktivno, ampak celo nujno potrebno. V določenem organizmu ali v kaki stranki se namreč njena levica zaradi svoje specifične narave postavlja kot nekakšna kritična vest, ki ne dopušča izrabljanja in manipulacij. V takih primerih je strah pred levico vse drugačnega značaja in je prej znak slabe vere in slabe vesti s strani vodilnih organov kot pa reakcija pred neznanim.

Pa še tretji razlog mislim, da vpliva na nekatere, da se zagrizeno upirajo kakršnim koli pojavom levega gibanja. Dejstvo je namreč, da je korak med takim širšim pojmovanjem levice in tradicionalnimi levimi strankami večkrat lahko zelo kratek. Saj tudi eni in drugi izhajajo iz istega zavzemanja za osnovne človekove pravice življenja, se pravi bivanja in dela. Njuna skupna pot pa se ločuje prav tam, kjer to ali ono gibanje pozabi na človeka, oz. ga instrumentalizira in ga vpreže v točno določeno strankino ali ideološko logiko.

Strah pred levico je torej opravičljiv samo, če v njej vidimo njene negativne aspekte, njeno izkrivljeno pot, njen — recimo z Džilasom — nečloveški obraz. V vseh ostalih primerih pa je prisotnost levice, kjerkoli se je že pojavila in kakršnokoli vlogo naj ima v naši družbi, samo prepotrben znak življenjskosti in razvoja ter napredka, saj so osnovni elementi levega gibanja, se pravi naprednost, avantgarda, tvegane in zavzetost istočasno tudi prvi pogoj človekovega razvoja tako v širino (socializacija) kot tudi v globino (humanizem). Strah pred vsem tem pa pomeni nezaupanje v človeka in v življenje nasploh.

V soboto zvečer je bila predstavljena javnosti v Tržaški knjigarni prva pesniška zbirka mladega pesnika Marijana Čuka, ki je doma v Dolini. Zbirka je izšla v seriji Pesniški listi.

Z razstavo novjših del Lojzeta Spacala so odprli v Trstu novo razstavno galerijo »Forum« v ulici Coroneo tik za križiščem s Carduccijevo ulico, zraven vhoda v galerijo trgovine Godina.

Glas Kraševcev na zborovanju v Gropadi

Na pobudo odbora Gozdne zadruge iz Padrič je bilo v soboto popoldan v prostorih osnovne šole v Gropadi javno zborovanje in razprava o osnutku deželnega zakona o kraških naravnih rezervatih. V nabito polni dvorani se je po uvodnih besedah predsednika zadruge Zagarja ter po poročilu njenega tajnika dr. K. Grgiča in ekonoma K. Grgiča razvnela široka in temeljita diskusija, v katero so posegli M. Milkovič iz Gropade, deželna svetovalec Lovriha in dr. Štoka, bazovski župnik Živec, tajnik Km. ke zveze L. Volk, občinski odbornik Hreščak, predsednik zadruge »Naš Kras« E. Kraus, Silvij Tavčar v imenu SKGZ, domačina A. Možina iz Gropade in M. Kralj iz Trebč, odv. B. Berdon, dr. V. Vremec, domačin R. Grgič iz Padrič, funkcionar Zveze neposrednih obdelovalcev inž. Košir, občinski svetovalec S. Spetič in še nekateri domačini. Osnovna misel in zahteva pobudnikov Gozdne zadruge je bila v tem, da se zakonski osnutek popolnoma spremeni in predvidi soodločanje in udeležbo prizadetih kmetovalcev in lastnikov, ki so v dolgih deset letjih dokazali, da jim je zaščita Krasa res prireč in za katero so do sedaj edini tudi konkretno prispevali s svojim delom. Kakršnokoli vodenje in upravljanje kraških rezervatov, ki bi šlo mimo prizadetega prebivalstva bi bilo od samega začetka obsojeno na neuspeh in propad. V tem so soglašali vsi prisotni, nekateri so seveda vprašanje osvetlili še iz drugih zornih kotov, zlasti deželni svetovalec Lovriha ter občinski svetovalec Spetič, ki sta zahtevala, da se pristojnosti bodoče ustanove za kraške rezervate vskladijo s pristojnostmi občinskih uprav, zlasti pa z zakonom o gorskih skupnostih. Govornika sta sicer govorila v lastnem imenu, kot tudi Hreščak in Volk, ki sta izrazila svoje kritično mnenje do deželnega zakonskega osnutka, kot privatni osebi, ne pa kot predstavnika PSI. Jasno in nedvoumno obveznost, da se sedanji deželni zakonski osnutek odloži in popolnoma popravi, je po izčrpnih razčlenitvah posameznih najpomembnejših členov zakonskega osnutka, dal za Slovensko skupnost deželni svetovalec Štoka, ki je takoj tudi podprl pobudo za enotno nastopanje Kraševcev. Po razpravi je bila sprejeta resolucija naslovljena na predsednika dežele Berzantijs, v kateri podpisani Kraševci in člani Gozdne zadruge iz Padrič ter lastniki zemljišč in vaščani iz vasi vse kraške planote izražajo svojo zaskrbljenost nad načinom reševanja vprašanja zaščite Krasa, ki je potekalo brez posvetovanja in sodelovanja prizadetega prebivalstva in protestirajo najodločneje proti predlaganemu osnutku tudi zato, ker nasprotuje interesom prizadetega prebivalstva in ker je nedemokracija. Dejanska zaščita Krasa je dosegljiva le s sodelovanjem prebivalstva, ki na Krasu živi in dela. Zato podpisniki resolucije zahtevajo odložitev razprave v deželnem svetu in v deželni komisiji, dokler ne pride do posvetovanj in sodelovanja s prizadetimi lastniki in s prizadetim prebivalstvom. Zatem so prisotni na predlog tajnika Gozdne zadruge sklenili ustanoviti pripravljalni odbor za zaščito pravic Kraševcev. Odbor naj bi sestavljali po trije predstavniki iz vseh vasi prizadetega ozemlja.

Uspešna akcija odbora za zaščito pravic Kraševcev

V ponedeljek zvečer se je v Trebčah sestel akcijski odbor za zaščito pravic Kraševcev in sklenil odposlati delegacijo k predsedniku de-

žele dr. Berzantijs, ki jih sicer naslednji dan, v torek, ni sprejel, ampak le zagotovil, da je pripravljen sprejeti in se razgovoriti z odposlancem Kraševcev v petek dopoldne, na kar je pristal po odločnem posredovanju deželnih svetovalcev Štoka, Lovriha in Pittonija. Odposlanstvo Kraševcev se je v torek podalo tudi k predsedniku tržaške pokrajine dr. Zanettiju, ki jo je sprejel.

Kaže, da je bila odločna akcija Kraševcev vsekakor uspešna, saj je sklepu predstavnika Slovenske skupnosti, da je treba razpravo o kraških naravnih rezervatih odložiti, sledila pobuda goriškega župana, da bi se sestali slovenski župani kraškega področja od Doline do Doberdoba, in se dogovorili za skupno akcijo, pa tudi deželno tajništvo PSI se je izreklo za odložitev razprave o kraških rezervatih in zahtevalo zakon, ki bo užival podporo prebivalstva dokler ni nazadnje prišlo — za sedaj neuradno — zagotovilo s strani merodajnih deželnih politikov, da se razprava odloži. O istem vprašanju je razpravljal v torek zvečer tudi občinski odbor občine Dolina, ki se je tudi izrekel za prekinitev razprave in za široko demokratično posvetovanje s prizadetim prebivalstvom, organizacijami, strokovnimi in javnimi ustanovami.

—o—

SESTANEK S SOMIŠLJENIKI V KRIZU

Slovenska skupnost je v četrtek, 8. marca imela v Sv. Križu sestanek s svojimi somišljeniki, katerega so se udeležili številni mladi gospodarji in delavci. Od izvršnega odbora Slovenske skupnosti sta bila prisotna tajnik dr. Drago Štoka in dr. Franc Mljac. Namen sestanka je bil proučiti razna vprašanja v zvezi s krajevnimi zadevami, obenem pa tudi informirati članstvo o dosedanjem političnem delu ter prestreči najboljše rešitve za sedanje probleme.

Daljšo poročilo o političnem položaju po obnovitvi tržaške občinske uprave je podal tajnik dr. Štoka, ki se je predvsem ustavil ob problemih hitrih cest, razlaščenja, regulacijskega na-

črta, gorskih skupnosti in ob deželnem zakonskem predlogu o kraških rezervatih, ki vsebuje veliko določil, neugodnih zlasti za prizadeto prebivalstvo.

V plodni diskusiji, v katero so posegli vsi prisotni, so prišli do izraza predvsem domači problemi: ceste, boljša prevoznost v vasi, otroški vrtec, srednja šola, telovadnica, jusarske pravice in mnogo drugih. Govor je bil tudi o organizaciji Slovenske skupnosti in o prihodnjih deželnih volitvah, pa tudi o sodelovanju novih rajonskih sosvetov.

VALUTNO VPRAŠANJE V TRSTU

Medtem ko se finančni ministri držav Evropske skupnosti pripravajo v Parizu, ali naj njihove valute nihajo skupno ali posamično in kako ter se vodi v italijanskem tisku huda polemika zaradi tega, ker drugi partnerji Evropske skupnosti lire zaradi šibkosti italijanskega gospodarstva ne smatrajo več za enako vredno drugim »evropskim« valutam, vlada v Trstu akutno pomanjkanje tujih valut, kar občutijo zlasti tisti, ki bi radi kam potovali. Na razpolago so le dinarji, ker prihaja v Trst še vedno mnogo ljudi iz Jugoslavije, ki jih menjavajo. Ni pa šilingov, mark in še manj drugih »trdnih« valut. Turistični promec je zaradi teh valutnih homatij skoraj zastal. Kdor razpolaga s kako vsotico tujih valut, jih ne da iz rok, ker postaja zaradi drsenja lire navzdol vsak dan v več vredna. To velja zlasti za šilinge in marke. Obe valuti sta spet dvignili svojo vrednost nasproti liri po uradnih poročilih za dva in pol do tri odstotke, toda dejansko za precej več, celo za 8 odstotkov in pričakovati je še večji dvig teh valut oziroma padec vrednosti lire nasproti njim.

—o—

»MATERINSKI DAN« NA OPČINAH

V Finžgarjevem domu na Opčinah bo 25. marca ob 17. uri

»MATERINSKI DAN«

Ob isti uri 1. aprila bo pa

VESELI SLOVENSKI POPOLDAN

z ansamblom TAIMS.

O krajevnih zadevah na Repentabru

V petek, 9. marca, je Slovenska skupnost imela na Repentabru napovedani sestanek s somišljeniki, ki ga je odprl župan Miha Guštin. Med udeleženci je bilo opaziti poleg somišljenikov vaščanov tudi druge zainteresirane osebe.

Glavna tema sestanka je bila posvečena zakonskemu predlogu deželnega odbora o kraških rezervatih. Pred poglobitvijo tega vprašanja je deželni svetovalec dr. Drago Štoka podal poročilo o delovanju Slovenske skupnosti v zadnjem času. Podrobneje je poročal o dveh pomembnih zakonskih osnutkih Slovenske skupnosti v deželnem svetu, ki predvidevata prispevke dežele za popraviljanje starih hiš ter uradovanje na zemljiških uradih, ki so sedaj v pristojnosti deželne uprave tudi v slovenskem jeziku. Dr. Štoka je poročal tudi o poteku razprave o gorskih skupnostih, v deželnem svetu; poudaril je njen negativen izid, saj je odločujoča večina odbila dejansko vse popravke, ki jih je bila predložila Slovenska skupnost in so težili k izboljšanju tega zakona in k uveljavljanju slovenščine v okviru gorskih skupnosti.

O zakonskem predlogu deželnega odbora glede kraških rezervatov sta izčrpno poročala dr.

Štoka ter pokrajinski odbornik inž. Milan Sosič, dopolnil pa ju je župan Guštin. Po poročilu se je razvila daljša in živahna diskusija, v katero so posegli skoraj vsi prisotni. Iz diskusije je prišla jasno do izraza skrb somišljenikov. Slovenske skupnosti ob vprašanju kraških rezervatov, saj obstaja nevarnost, da bi bili rezervati ustanovljeni vse prej kot v korist domačega prebivalstva.

Prisotni so sklenili temeljito slediti razpravi v zvezi s sprejemanjem omenjenega zakona. Izražena je ebila potreba po skupnem nastopu vseh Kraševcev in domačih organizacij, da bi prišlo do enotnega nastopa ob tem, za našega kmeta vse preveč perečem problemu kraških rezervatov.

Po diskusiji o kraških rezervatih so bila na vrsti vprašanja, ki posebej zadevajo repentaborsko občino, zlasti gradnja avtoporta pri Ferneitih. S tem v zvezi je bila ponovno poudarjena zahteva, naj odgovorne oblasti ne razlašajo na podlagi zakona št. 865, ki je za naše kmete oziroma lastnike zemljišč krivičen, ampak naj se zemljišča, potrebna za gradnjo avtoporta, odkupijo po ravni tržni ceni.

Predavanje o Koroški v Gorici

Društvo SKAD v Gorici, ki v letošnjem letu prireja cikel predavanj, posvečen narodnim in političnim problemom zamejskih Slovencev, se je primerno odločilo, ko je sklenilo povabiti tudi enega izmed predstavnikov koroških Slovencev. V ponedeljek, 12. t.m., je v mali dvorani Katoliškega doma predaval dr. Reginald Vospernik, profesor na slovenski gimnaziji v Celovcu in podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev. Najprej je podal krajši zgodovinski pregled koroškega vprašanja od leta 1920 dalje, ko je bila Koroška po plebiscitu priključena k Avstriji, nato pa je prešel na sedanji položaj in navedel trditve nekaterih, ki menijo, da je za nadaljnji obstoj in razvoj koroških Slovencev mogoče enako pomemben in preložen kot tisti v plebiscitnem času.

Predavatelj je opozoril na nacistične korenine pri najbolj zagrizeni protislovenskih krogih in hkrati poudaril, da je imela lanskoletna gonja proti dvojezičnim cestnim tablam tudi svojo pozitivno plat: v deželi je prišlo do jasne polarizacije sil, ki so manjšini nenaklonjene oziroma se zavzemajo za njene pravice, po drugi strani pa se je narodna zavest Slovencev okrepila, kar dokazujejo med drugim boljše obiskane kulturne prireditve in druge pobude javnega značaja. Kot izraz okrepljene narodne in politične zavesti je omenil tudi bližnje občinske volitve, pri katerih bodo Slovenci nastopili z lastnimi listami v 19 južnokoroških občinah.

Podpredsednik NSKS dr. Vospernik je kot eno izmed najvažnejših nerešenih vprašanj navedel osnovno šolstvo, kjer so Slovenci predvsem zaradi vsakoletnih ponovnih prijav k dvojezičnemu pouku in najrazličnejših pritiskov, ki se s tem povežani, skrajno diskriminirani. Trdil je, da so Slovenci še zelo daleč od resnične enakopravnosti in dejanske izpolnitve člena 7 državne pogodbe, vendar je kljub težkemu položaju

v njihovem življenju tudi nekaj svetlih točk: slovenska gimnazija v Celovcu bo v prihodnjem šolskem letu prvič dobila tri vzporednice (namesto dosedanjih dveh) v prvem razredu, število prebivalcev, ki so se na ljudskem štetju leta 1971 izjavili za Slovence, pa se je v primerjavi s štetjem l 1961 povečalo za okrog 2000. Nasprotno pa se je močno zmanjšalo število t.im. vindišarjev. Obe dejstvi seveda predstavljata zelo učinkovito moralno klopoto Heimatdienstu in ostalim nemškim prenapetostem.

V svojih izjavah je dr. Vospernik spregovoril tudi o delu komisije kanclerja Kreiskega na Dunaju, ki je bila ustanovljena za preučevanje problemov koroških Slovencev, vendar predstavniki obeh osrednjih slovenskih organizacij zaradi prisotnosti dr. Einspielerja, podpredsednika Heimatdiensta in predsednika zveze vindišarjev, v njej ne sodelujejo. Predavatelj je v zvezi z dosedanjim delom te komisije podčrtal, da ugledni avstrijski strokovnjaki, kot na primer dr. Veiter in prof. Issatschenko, v njej zagovarjajo stališče o nesmiselnosti delitve slovenske manjšine na več jezikovnih skupin.

Po končanem predavanju je dr. Vospernik odgovarjal na vprašanja prisotnih poslušalcev.

—o—

ŠOLSKI VEČER

Ob zaključku dobro uspelega tečaja za slovenske šolnike v Gorici je agilni odbor sindikata slovenskih šolnikov zbral vse svoje članice in člane na prijeten družabni večer v Hmeljakovi restavraciji v Sovodnjah. Člani so se ga udeležili polnoštevilno. Navzoči so bili tudi šolski skrbnik, nadzornik, didaktični in šolski ravnatelj.

Sestanek je bil združen s slovesom profesorja Bednarika od šolskega življenja zaradi upokojitve ob doseg starostne meje. Kot starosti slovenskih profesorjev v Italiji in prvemu sindikatovemu ter dolgoletnemu njegovemu predsedniku so mu slovenski šolniki poklonili zlato spominsko kolajno. Predsednik prof. Sirk je imel ob izročitvi kolajne primeren nagovor, v katerem se je spomnil šolskega in sindikalnega dela.

Večer je potekel v pristrčnem stanovskem vzdušju, kakršno bi morale naše šolnice še katerikoli zbrati v družbi in k prijetnim pogovorom.

Oddaja o Gorici - vendar brez Slovencev

V ponedeljek zvečer je na prvem programu italijanske televizije verjetno marsikomu »ušla« krajsa informacija o Gorici, ki so jo pokazali v okviru vsakodnevne oddaje »Cronache italiane«. Snemali so jo v glavnem na Travniku, v njej pa so želeli prikazati vlogo, ki si jo Gorica hoče pridobiti v prizadevanjih po čimbolj odprti meji in po večjem pretakanju dobrin med Vzhodom in Zahodom. Izprašani meščani so vsi po vrsti poudarili življenjsko nujnost odprte meje za nadaljnji vsestranski razvoj mesta. Eden je celo pripomnil, da bi brez odprte meje lahko zaprli vse trgovine na Travniku. Trditev je seveda nekoliko pretirana, vendar se v njej skriva precejšen del resnice. Od-

daja je nadalje seznanila gledalce z gospodarskimi načrti v Gorici, predvsem z gradnjo novega središča sejemske prireditve »Espomago« na Kornu. Na kulturnem področju pa je poudarila mesto in vlogo Gorice kot stičišča treh sosednjih kultur, italijanske, slovenske in nemške, in s tem v zvezi spomnila na take manifestacije, kot so na primer srednjeevropska srečanja.

Žal pa se oddaja niti z besedico ni spomnila Slovencev, ki tu živijo že stoletja, dajejo mestu svojstven pečat in so v preteklosti kot tudi danes vedno značilno prispevali h gospodarskemu, kulturnemu in družbenemu napredku v sami Gorici in okolici.

NOVICE IZ ŠT. MAVRA

V zadnjem času smo spremljali na domače pokopališče najstarejšo ženo v vasi, 93-letno Nežo Figelj, po domače Nežco Kriščevo. Pokojna je bila po rodu z Banjščice in prišla za nevesto h Kriščevim že pred prvo svetovno vojno. Za moža je vzela vdovca Karlota, ki je imel tedaj že štiri otroke. Tudi nevesta in ženina sta bila takrat precej v različnih letih, saj je imel na primer starejši sin Nute že osemnajst let. Po domače so mu pozneje rekli Nute mežnar, ker je opravljal več desetletij cerkovniško službo. Ni dolgo tega, odkar je umrl v starosti 83 let.

Rajna Nežca je imela tri otroke, ki so še vsi živi. Vsi otroci, iz prvega in iz drugega zakona, se je spominjajo kot izredno mile in dobre matere, vsa soseska pa jo je poznala kot zelo zelo vesele narave. Z možem sta se kljub

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA IN ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

prirejata

PRIMORSKA POJE 1973

v GORICI v Prosvetni dvorani v soboto 17. marca ob 21. uri.

MEDNARODNO ZBOROVANJE

Goriško mesto postaja vedno važnejše središče za različna mednarodna zborovanja. Ugodna zemljepisna lega in dobro podnebje usposablja Gorico v ta namen.

V nedeljo in v ponedeljek — 18. in 19. marca — bo v Gorici veliko mednarodno zborovanje slepih žena. Zbrale se bodo pod okriljem goriške pokrajinske zveze slepih v Palace hotelu. Prišle bodo tudi odposlanke iz Slovenije in Koroške ter iz večine evropskih držav.

Na kongresu bodo razpravljale o gospodarskem in socialnem položaju žensk, ki so izgubile vid.

PROTI IZZIVANJU

Goriški novofašisti ali misovci dvigajo spet, kot po drugih italijanskih mestih, svoje rožičke; med njimi tudi kak redki slovenski prodanec.

Njihova politična organizacija MSI ali kakor ji z drugim imenom pravijo, Movimento sociale italiano — Destra nazionale, je napovedala za prihodnjo nedeljo zborovanje z govorom »malega duceja« Almiranteja.

Proti tej izzivalni nameri je nastopil goriški pokrajinski svet, ki zahteva, naj notranje ministrstvo prepove fašistični shod, in to prav v mestu Gorici, ki je odlikovana z zlato svetinjo za odpor proti fašističnemu nasilju.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Primorska poje 1973

Nova številka »Prostora in časa«

Izšla je prva dvojna letošnja številka revije »Prostor in čas«. Letos ima sinje platnice. Na uvodnem mestu je objavljen esej »Ob Vipotnikovem slovesu«, ki ga je napisal rajnemu pesniku v slovo in v njegov spomin Lino Legiša. Že v prvih stavkih izraža nenavadno, presenetljivo spoznanje o umrlem Cenetu Vipotniku, ko pravi: »Koliko smrti, koliko bridke besede o njeni oblasti je v Vipotnikovi pesmi. Zdaj, ko je segla tudi po njem, bi nam ne smela biti tako nepričakovana, si dopovedujem. To je bila prava sla po njeni uničevalni moči, ki se je tam razodevala. Kakor da je milost, da ga stre, pobije na tla, pogrezne v temo in reši trudnosti, onemoglosti od udarcev, ki so jih dočakala njegova pričakovanja...«. Lino Legiša podaja nato splošen pregled nad etapami Vipotnikovega pesniškega ustvarjanja in navaja na koncu tudi nekaj podatkov o njegovem življenju, ki pa se zdijo kar preveč malenkostni.

Sledi devet novih pesmi Edvarda Kocbeka. To so čudovite pesmi in pomenijo glavno privlačnost te številke. Pretresljive in polne pomena so zlasti pesmi »Kaj sem iskal«, »Otroci, pustite mamó«, »Spomenik«, »Razglas« in »Deklica«. V pesmi »Otroci, pustite mamó, je grozotno in hkrati mило prikazal smrt mlade matere, ki jo je povozil avto. V poslednjih hipih se v njeno nezavest še mešajo predstave iz domače kuhinje, bežne slike o možu, o njegovi graji in ljubeznivosti, o otroku, ki zvoni pri hišnih vratih, ko je prišel iz šole, o rezanju čebule, kar ji izvablja solze v oči, miza je že pogrnjena, družina seda zanj. In konec je ena sama rezka bolečina, da nas zapeče v srcu:

preveč je hitela, kolona se vedno daljša,
vozila vedno bolj nestrpna, mož jo krega,
že spet tvoji živci, leži in zadremliji,
ona pa že leži, mlaka krvi narašča,
moramo napraviti zapisnik, roka ji je padla
na prsi, zaspala je, odpočila si bo,
beli človek jo je tiho pokrtil,
otroci, pustite mamó, zaspala je.

V pesmi »Spomenik« kaže na človeka, ki se je sam napravil za spomenik, v pesmi »Razglas« pa je izražena strašna vizija o tem, da bo preživel samo »prazni človek«, ki »se ne muči več s svojo varljivo notranjostjo«, človek, »ki se je docela poznanjil«. Vse druge vrste ljudi podlegajo samouničevanju, ker se preveč mučijo s svojim smislom. Te Kocbekove pesmi so krvavo aktualne, odraz sodobne življenjske tragike in mračnih vizij o prihodnosti, le iz pesmi »Deklica« žari mil sij. Lahko bi rekli, da te Kocbekove nove pesnitve bogato od-

tehtajo puhlost velikega dela današnjega slovenskega verzificiranja, ki je samo naduto pačenje in opičje posnemanje tujih mod s provincialnim pretiravanjem in to s strani ljudi, ki niso nikoli okusili ne bolečine ne kakega velikodušnega čustva, ampak jim je glavni življenjski ideal in cilj udobnost v prilagajanju.

Naj omenimo še novelo Pavleta Zidarja »Dolenjska ura«, ki se bo nadaljevala, lepo pesem Cvetka Zagorskega o levu v ljubljanskem živalskem vrtu z verzoma »To je mesto, ki je napravilo dušo — in si kupilo leva«, nekaj ljubezenskih pesmi Nace- ta Polajnarja in Danice Križanič, pripovedno prozo Darka Komaca, esej Jožeta Mahniča »Cankarjev album« in zanimivo razpravo Alberta Rejca »Dva majhna sosedna naroda«, v kateri govori o Furlanah in dela primerjave med Slovenci in njimi. Zanimivo je tokrat dopisovanje med Pibernikom in pesnikom Menartom. Poleg tega pa najdemo v prvi letošnji številki »Prostora in časa« še marsikaj drugega.

—O—

RAZSTAVA ANDREJA KOSIČA

Do 18. marca bo še odprta razstava goriškega slikarja Andreja Kosiča v galeriji »Il Torchio«. Umetnik, ki je naši in sosedni javnosti že dobro znan, razstavlja okrog dvajset svojih najnovejših stvari, ki podajajo izredno dojemljive pokrajinske slike kraškega in obsoškega okolja.

F.J. - 135

SMRT V POMLADI

Toda ni se zganil, upanje je bilo preslabotno. Bojeval se je z bolečino v sebi, hotel jo je zasušiti s svojim ponosom, toda brez pravega upa v uspeh. Vedel je, da tega ne zmore. Njegove misli so jo iskale tudi takrat, kadar se je zavestno trudil, da bi mislil na kaj drugega. Hrepenel je po zvoku njenega glasu, po njenem grulečem smehu, po barvah njene obleke. Čutil je kako je daleč od nje in kako malo morda zdaj pomeni v njenem življenju. Bogve, ali se ga ona včasih spomni? Nekje v srcu, pod vso pezo grenkobe in žalosti in vsem spominom na prestopa razočaranja je le še tlela iskrica tihega upanja, »Ljubezen budi ljubezen«. Morda je to vendarle res.

V hiši je bilo tiho, vsi so odšli na sprehod ali v kino. Niti otrok, ki so se drugače vse dni igrali na vrtu pred njegovim oknom in kričali, danes ni bilo slišati. Ta tišina mu je bila neprijetna, ker je še povečevala občutek osamelosti, ki ga je težil. Slišati je bilo le žvrgolenje ptic, padanje kapelj v nekem posebnem, urejenem ritmu in oddaljeno godbo iz gostilne. Včasih je razločil kako besedo in smeh sprehajavcev, ki so šli mimo hiše. Ti glasovi so mu v tej samoti in tišini dobro deli in nehote jim je prislusnil.

Tedaj je zabrnal električni zvonec pri vratih.

Nič v hiši se ni zganilo, nikogar razen njega ni bilo doma, in tudi sam ni mislil na to, da bi vstal in šel odpirat. Gotovo je kakšna gospodinjinja prijateljica ali obisk za koga drugega v hiši, je pomislil. Bo že odšel, ko bo videl, da ni nikogar doma. Toda čez nekaj časa je zopet pozvonilo, nekam kratko in plaho, kakor da ima neznani obiskovalec sam občutek, da ne bo dobrodošel. Tine se ni zga-

V soboto, 10. t.m., se je s prvim nastopom v Idriji pričela tretja zapovrstna pevška prireditel pod naslovom »Primorska poje«. Naslednji dan je sledil koncert v Sežani, napovedani pa so še 3 nastopi: 17. marca v Gorici, 18. marca v Ajdovščini in 24. marca v Kulturnem domu v Trstu. Na letošnjo prireditev »Primorska poje« se je prijavilo 60 primorskih pevskih zborov, od tega 21 iz zamejstva, s skupno 1800 pevci. Udeležba je torej vsako leto večja. Opažiti je, da je prav ta, danes že tradicionalna pobuda, močno pripomogla h kakovostni rasti zborovskega petja na zahodu slovenskega narodnega ozemlja, po drugi strani pa je vzpodbudila tovrstno kulturno dejavnost tudi v krajih, kjer že cela desetletja ni več obstajal redno delujoči pevski zbor. Ugotovili so dalje, da se je precej pevskih skupin pomladilo. Ne gre tudi pozabiti pomena takih kulturnih manifestacij v prizadevanjih po čimvečjem povezovanju Slovencev na obeh straneh državne meje med Italijo in Jugoslavijo.

V Idriji sta v soboto zvečer nastopila dva pevška zbora iz zamejstva: nonet iz Sovodenj, pri katerem je bil zaznaven določen napredek, zlasti dobro pa so se uveljavili »Fantje izpod Grmade«. Na nedeljskem koncertu v Sežani so v drugem delu sporeda peli sploh samo zbori iz zamejstva: »Slovenec« iz Boršta, »Srečko Kumar« z Repentabra, »Igo Gruden« iz Nabrežine, »France Prešeren« iz Boljunca, »Slovan« iz Padrič in »Vasilij Mirk« s Proseka - Kontovela.

DVE PREDAVANJI DR. ANTONA STRLETA

profesorja na bogoslovni fakulteti v Ljubljani

V MARIJINEM DOMU v Trstu, ul. Risorta 3 v petek 16. marca ob 20. uri:

I. Problematika izvirnega greha danes: 1. Posebni razlogi, da je danes prišlo do nekih nejasnosti v pojmovanju izvirnega greha; 2. razlaga današnje teologije nauka o izvirnem grehu; 3. mesto, ki ga ima ta verska resnica v celotnem verskem nauku.

Petek 23. marca ob 20. uri:

II. Eksistencialni pomen izvirnega greha: 1. ali je izvirni greh istoveten s poželjivostjo; 2. vpliv izvirnega greha na naše življenje; 3. posledice za naše duhovno življenje, za vzgojo in samovzgojo. Koga ne zanima dejstvo zla in trpljenja na svetu? Odgovor na to vprašanje bosta dali gornji predavanja.

nil. Ko je čez nekaj minut še tretjič pozvonilo, še bolj kratko in negotovo, ga je obiskovalecva vztrajnost že kar vznevoljila.

Čez nekaj časa pa je zaslišal s ceste pred hišo tri rahle žvižge. To so bili žvižgi, s katerimi je včasih klical Kuno k oknu, kadar je bila gostilna zaprta.

Vstal je s postelje, na kateri je oblečen ležal z zaprto knjigo ob sebi, in stopil k oknu. Onkraj vrtnih ograje je stala Kuna. Skočil ji je odpret.

Nekam v zadregi in plaho je stala pred njim. Od hladnega zraka in hoje je imela rožnato nadihnjen obraz.

»Že sem mislila, da te ni doma,« je rekla. »Hotela sem že oditi, pa mi je prišlo na misel, da bi poskusila še s tvojim žvižgom, čeprav ne znam bogve kaj žvižgati.«

»Dobro si storila. Mislim sem, da je obisk namenjen komu drugemu v hiši, pa se mi ni ljubilo iti odpirat, ker tako ni nikogar doma razen mene. Oprostili!«

Bila je ljubka v novem sivem plašču in s svetlo ruto na glavi, izpod katere so ji kukali temno plavi lasje, in zazdela se mu je zelo ženska. Vendar ji je bilo videti po očeh, da je jokala. Zdelo se je, da je prinesla s svetlimi barvami svoje obleke novo svetlobo v sobo in da je postalo v njej bolj prijazno in veselo.

Pomagal ji je sleči plašč.

»Ali si hud, da sem prišla? Morda te motim pri učenju?« je vprašala in se mu zazrla v oči.

»Kaj govoriš, Kuna!« ji je odvrnil in jo poljubil.

(Dalje)

Sodobno kmetijstvo

V torek zvečer je bila v Gregorčičevi dvorani na pobudo Slovenskega kluba okrogla miza o kraških naravnih rezervatih, v kateri so sodelovali Egon Kraus, Bogo Samsa, Stojan Spetič, Lucijan Volk ter dr. Vladimir Vremec. Najprej je Egon Kraus, predsednik zadruga »Naš Kras«, osvetlil prisotnim deželni zakonski osnutek za izvajanje državnega Belcijevega zakona o kraških naravnih rezervatih in podčrtal najbolj sporne in za nadaljnji razvoj Kraševcev tudi nevarne člene. Sledil je poseg Boga Samse, ki je opozoril, da gre pri tem za vprašanje oblasti nad ozemljem, saj bi krajevne oblasti — občine — znatno izgubile svoje pristojnosti. Samsa je nato na kratko podal že znana stališča SKGZ o vprašanju zaščite Krasa in ureditve ter poslovanja ustanove, ki naj bi zaščiteni področja upravljala. Občinski svetovalec na listi KPI Stojan Spetič je zlasti kritiziral način reševanja problematike okoli zaščite Krasa in ki zato zadeva tudi vprašanje demokracije in družbenega sistema, ker gre za pobudo, ki je šla mimo prebivalstva. Pri tem naj bi, po njegovem, prišla na dan mentaliteta vodilnega kadra Trsta, ki pojmuje Kras kot lasten vrt in ki izraža tradicionalno razmerje mesta do podeželja. Kras pa nikakor ne more biti kolonija mesta, temveč le samostojna oblika teritorija, zaradi česar je tudi vprašanje zaščite Krasa vprašanje ljudi, ki tam živijo in delajo. Hkrati pa naj bi pri zakonskem osnutku deželnega odbora šlo tudi za nekaj, kar je — glede na strukturo ustanove — protustavno in tudi protizakonito — ker je Belcijevemu zakonu o kraških rezervatih

Okrogla miza o kraških rezervatih

sledil zakon o gorskih skupnostih, ki predvideva novo teritorialno razdelitev in ureditev pristojnosti.

Pokrajinski odbornik Lucijan Volk je sicer, kot vsi ostali, nastopal v lastnem imenu, vendar je želel na koncu svojega posega seznaniti prisotne s stališčem deželnega tajništva PSI, ki je izrazilo zahtevo, da se razprava o kraških rezervatih odloži. V svojem izvajanju je Volk zlasti podčrtal nevarnost, ki grozi nepretrganosti narodnostnega ozemlja v tržaški pokrajini. Izrazil je upanje, da bodo Slovenci napeli vse svoje sile, da dobijo dogajanje pod svoj nadzor, česar pa ni možno doseči le z občasnim spremljanjem dogodkov in brez celovitih konceptov. Osnutek deželnega zakona za izvajanje vsedržavnega Belcijevega zakona o zaščiti Krasa se je po njegovem slabo rodil, ker ni upošteval bistvenih zahtev demokratičnega postopanja in reševanja perečih vprašanj in da ga zato ni niti mogoče popravljati, temveč samo odložiti. Dr. Vladimir Vremec je svojim izvajanjem skušal dati širši okvir s tem, da je poudaril, da je problem varstva narave problem sodobne tehnike in industrijske civilizacije in vzporedno s tem problem, ki je nastal zaradi manjšanja pomena tradicionalnih, primarnih dejavnosti, kmetijstva in gozdarstva, zaradi česar je tudi ogroženo stoletno skladje med človekovo dejavnostjo in okoljem. Vsekakor ne more biti vprašanje varstva narave in okolja domena le nekaterih strokovnjakov, saj je skoraj vsa Evropa zlasti tržaški in goriški Kras, kulturna, od človeka oblikovana krajina in zato del človeške

prisotnosti. Dober kocept zaščite narave in okolja bi bil le tisti, ki bi se znal — ne da bi se pri tem odpovedal svojim ciljem — spretno prilagajati spreminjajočim zahtevam mnogovrstne resničnosti, za kar pa je bistveno potreben dogovor med vsemi zainteresiranimi dejavniki, zlasti s prebivalstvom, ki na Krasu živi. Nikakor ne bi smele pobude za zaščito narave in okolja mimo kmetovalca, ki je sooblikoval in v veliki meri še vedno sooblikuje ter neguje podobo Krasa, zaradi česar je potrebno predvideti za njegov doprinos, ki ima pomen javne usluge, posebno obliko prispevka. Zakon za zaščito kraških značilnosti pa ne bi smel tudi mimo lastnika, kateremu gre kot povračilo za okrnjene lastniške pravice, posebna odškodnina ali pa najemnina ter davčne olajšave. Nujno pa je, da se tako kmetovalce kot prizadete lastnike povabi k sodelovanju in tudi vodenju bodoče ustanove. Svoja izvajanja je dr. Vremec sklenil z ugotovitvijo, da bi si, kot maloštevilna in gospodarsko šibka manjšina, ne smeli dovoliti, da se s pojavi in problemi soočamo le površno in občasno in vsak posameznik ali skupina zase. No vi predlogi za ureditev vprašanja zaščite kraških rezervatov bi morali slediti strokovno poglobljeni in široki izmenjavi mnenj, zlasti po posvetovanju in sodelovanju prizadetega prebivalstva, če hočemo, da bo rešitev vprašanja zaščite Krasa sodobna in učinkovita.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Saša Škufca

JANKO IN METKA

otroška spevoigra v treh dejanjih

V torek, 20. t.m. ob 15.30.

ŠPORT Enolična poslovilna tekma

ODBOJKA - ŽENSKA B LIGA

BOR - LOVABLE 1:3

V poslovilni tekmi letošnjega prvenstva so Borovke nastopile doma proti vodeči ekipi Lovable iz Bergama. Ta šesterka ni letos izgubila niti tekme in je tako s prednostjo kar desetih točk osvojila prvo mesto in si tako zagotovila kvalifikacije za prestop v A ligo. Naša dekleta so torej v soboto igrala brez upanja na zmago, čeprav se nam je zdelo, da so Drasičeve varovanke kar zadovoljne z doseženim drugim mestom, saj so si že zdavnaj napravila vsako upanje za napredovanje. Tekma je zato je bila precej enolična in od vsega začetka je bilo jasno, da bodo domačinke ostale praznih rok. Med domačinkami sta v soboto igrali dobro le Jevnikarjeva, ki se je že razvila v dobro odbojkarico, in veteranka Pernarčičeva, ki se vrač v svojo nekdanjo formo. Vse ostale igralko so igrale pod povprečjem.

Razpoložene domačinke

ALZANO - BREG 3:0

Brežanke so odpotovale na zadnje gostovanje v B ligi močno okrnjene in že vdane v usodo. Alzano, ki je skupno z Borom zasedel drugo mesto na lestvici, je brez težav osvajal točke, čeprav ni pokazal nikakršne izredne igre. Jasno je, da se samo šest Jurkičevih deklet ni moglo enakovredno upirati boljšim domačinkam, ki so z lahkoto in v najkrajšem času pripravile še zadnji par točk.

Slovenska ženska odbojka izgubila premoč v deželi

Končalo se je torej prvenstvo B lige, kjer smo že pred dvema letoma imeli kar štiri zastopnice, se-

daj pa nam ostaja le še ena ekipa, ki se ji je v letošnjem prvenstvu nudila verjetno ena zadnjih priložnosti za osvojitve prvega mesta. Borovke pa so po dobrem startu nenadoma popustile in nadaljevale prvenstvo brez potrebne zagrizenosti. Naš letošnji drugi zastopnik iz dolinske občine pa je zbiral poraz za porazom. Vedeli smo sicer, da so Jurkičeve dekleta startala brez vsakega upanja na obstanek, vendar pa je razvoj dogodkov dokazal, da bi se z nekoliko sreče naše predstavnice rešile izpada, če ne bi prav pred domačim občinstvom, v odločilni tekmi z AGI, zaigrale eno svojih letošnjih slabših tekem.

Tako je panoga, v kateri smo imeli absolutno deželno premoč, zašla v veliko krizo. Prav je, da se vsaj enkrat ne skušamo slepiti z lažnimi izgovori in da pogledamo stvarnosti v oči. Po izpadu Zarje iz B lige pred dvema letoma se je to društvo združilo s Poletom in Primorcem v skupno združenje Sloga, ki naj bi pomagalo iz trenutne krize. Ta poskus se je povsem izjalovil, saj je Sloga že po prvi sezoni neslavno izpadla iz C lige. Danes ta ekipa živetari nekje v nižjih prvenstvih.

Na drugem koncu našega ozemlja je Slogi oziroma Zarji sledil Sokol. Po lanskoletnem izpadu in po odličnih rezultatih v mladinskem prvenstvu zaključujejo mlade odbojkarice Sokola prav te dni svojo ponesrečeno avanturo v C ligi. Doslej niso osvojile še niti seta, kaj šele zmage. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da se je na zadnjo tekmo predstavilo le šest (pravih šest) igralk, ki so se morale boriti proti prvemu na lestvici na tujem igrišču in pred zelo številno in glasno publiko. Naj pripom-

nim še, da vse naše ženske ekipe izgubljajo iz tekme v tekmo precej publike, kar gotovo ne vpliva predobro na potek igre.

Treba bo torej jasnih smernic, če hočemo iz te krize. Zadovoljivo je le dejstvo, da vsa naša društva lahko računajo s številnim naraščanjem in sedaj tudi z dvema novima telovadnicama. Nujno je potrebno zavzeti do tega vprašanja skupno stališče in s skupnimi močmi rešiti, kar se še rešiti da.

MOŠKA C LIGA

Kriza tudi v moški odbojki

CALDINI GORICA - KRAS 3:1

Kraševci so v zadnji tekmi gostovali pri neposrednem tekmeču za izpad. Tekmo so brez potrebe izgubili, saj je bil nasprotnik precej slabši od naših predstavnikov. S tem porazom je položaj na končni lestvici precej zamotan, saj se z natančnostjo še ne ve, katera izmed dveh ekip se bo rešila izpada. Goričani trdijo, da imajo oni boljši količnik nizov, Zgoničani pa trdijo nasprotno.

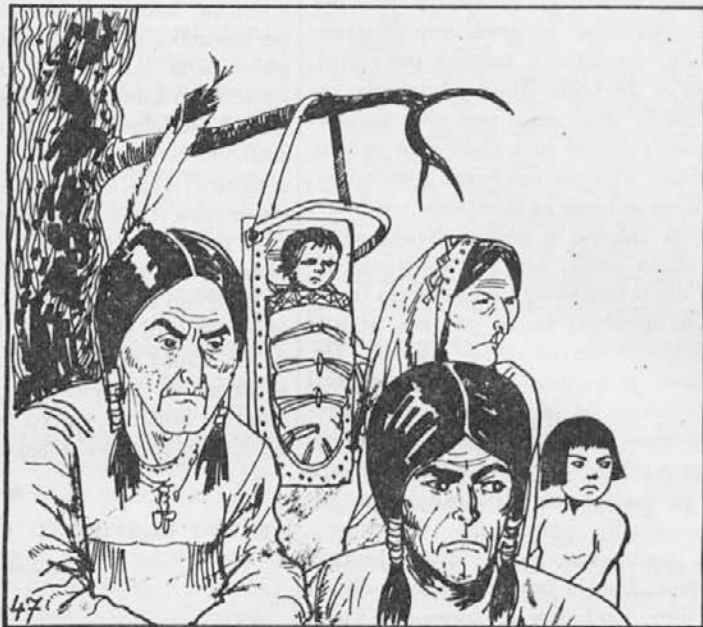
Vsekakor so nas »rdeči« precej razočarali v tem prvenstvu, saj so zlasti v začetku dokazali, da se lahko povsem enakovredno borijo tudi z najboljšimi ekipami svoje skupine. Sledili pa so zelo slabi nastopi, ki so pokopali skoro vsak up te nekdanje solidne in resne ekipe. Pri moški odbojki velja torej isto kot pri ženski, le s to izjemo, da se z moško odbojko ukvarja precej manj društev in da je naraščaj precej manjši kot pri dekletih.

Prepričani smo, da se bodo naši odgovorni športni dejavniki zavedli te krize in da jo bodo skušali rešiti z resnim delom in mimo vsakega kampanilizma.

24

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

47. Nazadnje je Beli sin opazil, da se prav vsi le niso udeležili slavlja. Sorodniki Malega žerjava so se držali ob strani, ni jih bilo v koč niti h kresu. Čepeli so na podrtem deblu in ga niso niti pozdravili, ko je stopal mimo. »Če bi jim prinesla skalp tvojega belega strica, bi bilo vse drugače,« je rekel Polovična puščica. »Pa nikar ne skrbi. Moj oče pravi, da se bodo že potolažili. Čas vse zgladi.« Navzlic tolažbi sta imela bratranca kaj čuden občutek, ko se je kmalu pojavil Thitpan, kar pomeni Grenki, ker je imel našobljene ustnice zapotegnjene, kot da bi bil nenehno kaj

grenkega žvečil. In Grenki je pripeljal zraven še Visoko klop, svojega tasta, in še Niskituna, kar pomeni Vrta barva, ker je bil od glave do pet tetoviran in pridružili so se jima še drugi možje, kot Predrzna kost iz plemena Šanijev. Vsi so imeli s seboj orožje, tomahavke in torbe, bili so nared za bojni pohod. Zbrali so se na posvet v koči tik zraven koče Visokega javorja. Najprej se je zaslislalo zlovesče bobnanje. Kakor, da ne misli nehati, je odmeval boben. Le kaj se dogaja v posvetovalnici? Grenki je bil brat Malega žerjava, le kaj hoče?

48. Kako resen je položaj, mu je povedal šele očetov obraz. Tako veselega, vsemu svetu odprtega, kot je bil zadnje dni, očeta ni bil videl pogosto, čega je bil sploh kdaj. Zdaj pa je njegova dobra volja na mah splahnela. Zaskrbljene so bile njegove gube, zaskrbljen in temačen je bil njegov pogled, ko je negibno stal in prisluškoval bobnanju in masčevalskemu petju. »Poslušajte!« je zavpil nevidni Grenki. Tišina. In spet Grenki: »Stvar mojega brata je glasna! Vpije po krvi! Do nebes seže njen glas!« Burno je postajalo v posvetovalnici. »Saj vsakomur ni treba zraven,« si je drznila pripomniti mati. »Ne, ampak jaz nisem vsakdo,«

je odgovoril Črna riba, oče Polovične puščice. »Moj sin je spremljal Malega žerjava na dolgi poti. Bil je z njim na poti, ko je bil Mali žerjav skalpiran. Kako naj jim tedaj obrnem hrbet?« Visoki javor je resnobno pritrdil: »Ker je hotel k mojemu sinu, je moral Mali žerjav umreti. Ekih! Umrl je v kraju belih, kjer je bil rojen moj sin.« Mati se je spet pregrešila zoper žensko molččnost, ko je poprosila: »Ampak dečka ostaneta doma? Saj sta vendar premlada!« Očeta nista odgovorila, Beli sin in Polovična puščica pa sta se pomenljivo pogledala.

B
E
L
I
S
I
N